

Vergaderjaar 1989–1990

21 146

Wijziging van de nieuwe Wet op de lijkbezorging

Nr. 6

EINDVERSLAG

Vastgesteld 28 december 1989

Na kennisneming van de memorie van antwoord bestond er binnen de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken¹ nog behoefte het kabinet enkele vragen en opmerkingen voor te leggen.

Onder het voorbehoud dat deze tijdig zullen zijn beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel genoegzaam voorbereid.

De leden van de fractie van D66 hadden met zeer veel belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord, waarvoor zij het kabinet dankzegden, veronderstellend dat het nieuw opgetreden kabinet hier onverkort achter staat. Zij waren, na lezing van de antwoorden nog steeds overtuigd van de argumenten, die zeven jaar geleden in deze Kamer leidden tot het bepalen van de termijn van grafrust op twintig jaar.

Hieraan doet naar het oordeel van deze leden niet af, dat niet alle argumenten voor het kabinet even zwaar hebben geteld, hetgeen zou blijken uit het destijds voorgestelde artikel 32, vijfde lid, dat gedeputeerde staten de mogelijkheid biedt tot het verlenen van een vergunning voor vervroegde ruiming na het tiende jaar onder bijzondere omstandigheden. Andersom hebben voor de leden van de fractie van D66 eveneens sommige argumenten zwaarder geteld dan andere. Zo leefde bij deze leden de behoefte aan een uitzonderingsbepaling als bedoeld in artikel 32, vijfde lid, waarmee kan worden afgeweken van de termijn van twintig jaar, minder sterk.

Zij wilden echter juist vaststellen dat de gezamenlijke overtuigingskracht van de verschillende argumenten, zoals in de Tweede Kamer naar voren gebracht, destijds heeft geleid tot het bij nota van wijziging bepalen van de termijn van grafrust op twintig jaar, terwijl het kabinet, zonder dezelfde, wederom aangevoerde argumenten te weerleggen, niet die conclusie trekt. Sterker nog, in feite omschrijft het kabinet deze argumenten, maar een eenduidige conclusie trekt zij daaruit niet.

¹ Samenstelling:

Leden: Stoffelen (PvdA), Hermes (CDA), Hermans (VVD), Hennekam (CDA), voorzitter, Mateman (CDA), Niessen (PvdA), V. A. M. van der Burg (CDA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Wiebenga (VVD), ondervoorzitter, Van der Heijden (CDA), Franssen (VVD), Willems (Groen Links), De Cloe (PvdA), Kohnstamm (D66), J. T. van den Berg (SGP), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Koetje (CDA), Van Otterloo (PvdA), Scheltema-de Nie (D66), Schoots (PvdA), Apostolou (PvdA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA) en Bijleveld-Schouten (CDA).
Plv. leden: Achttienribbe-Buijs (PvdA), G. de Jong (CDA), Koning (VVD), Van Rooy (CDA), Tegelaar-Boonacker (CDA), M. M. van der Burg (PvdA), Eversdijk (CDA), Castricum (PvdA), Nijpels (VVD), Krajenbrink (CDA), Korthals Altes (VVD), Lankhorst (Groen Links), Van Gelder (PvdA), Ybema (D66), Schutte (GPV), Koffeman (CDA), Frissen (CDA), M. Zijlstra (PvdA), Versnel-Schmitz (D66), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Spieker (PvdA), Leerling (RPF) en De Hoop Scheffer (CDA).

De leden van de fractie van D66 betreurden dit zeer en zij wensten dan ook uit te drukken, dat zij zich tegen dit wetsvoorstel zullen verzetten.

Het lid van R.P.F.-fractie sprak zijn waardering uit over de waardige wijze, waarop in de memorie van antwoord wordt ingegaan op zijn bijdrage in het voorlopig verslag. Dit heeft helaas niet geleid tot een door hem bepleite handhaving van de graftermijn van twintig jaar. Graag wilde hij daarom in dit eindverslag de schriftelijke gedachtenwisseling over verschillende aspecten voortzetten. Dit lid had goede nota genomen van de stellingname, dat in de redenen voor de termijn van grafrust in de Wet op de lijkbezorging onderscheid kan worden aangebracht tussen de feitelijke noodzaak en piëteitsgevoelens. Ten aanzien van de feitelijke noodzaak kan men echter twee invalshoeken kiezen. Vanuit milieuhygiënisch oogpunt is een bepaalde tijd nodig voor het verteringsproces. Dit erkende dit lid. Hetgeen hier aan de orde is, betreft echter het ruimtelijke ordeningsoogpunt. De aangevoerde reden om tot verkorting van de graftermijn over te gaan, heeft vooral betrekking op het feit, dat graven een te lange tijd te veel ruimte zouden innemen. Dit lid was van mening dat de feitelijke juistheid van deze reden nog onvoldoende is aangetoond. Integendeel, het ambtelijk onderzoek wijst eerder in een andere richting. Hij bleef daarom bij zijn voorkeur de grafrusttermijn te handhaven op twintig jaar. Hij was zich evenwel bewust, dat daarmee niet aan de gerezen bezwaren in de Eerste Kamer kan worden tegemoet gekomen. Het bleef voor hem overigens de vraag of de door verschillende fracties in de Senaat naar voren gebrachte bezwaren zich ook in de praktijk zullen voordoen.

Een belangrijke vraag in dat verband betreft de kwestie of de thans in de nieuwe Wet op de lijkbezorging vervatte onheffingsmogelijkheid in artikel 32, vijfde lid al dan niet tot duizenden ruimingsprocedures zal leiden. Het antwoord daarop zal slechts kunnen worden gevonden door het huidige beleid van eigenaren van begraafplaatsen na te gaan. Tot zijn spijt hebben de bewindslieden er van afgezien een diepgaander – eventueel extern – onderzoek daarnaar te laten verrichten. Dit betekent, dat ook niet met zekerheid de juistheid van de bezwaren van de Eerste Kamer kan worden vastgesteld. Vervolgens ging dit lid in op wat door de bewindslieden in de memorie van antwoord is aangeduid als piëteitsgevoelens. Voor dit lid zijn deze, zoals al tot uiting kwam in zijn bijdrage aan het voorlopig verslag, van een meer principiële gehalte. Vanuit dit vertrekpunt vroeg hij de bewindslieden in te gaan op de mogelijkheid dat weliswaar een tien jaar termijn in de wet wordt vastgelegd, maar dat daarnaast uitdrukkelijk een bepaling wordt opgenomen, dat deze termijn kan worden verlengd. Elke begraafplaatseigenaar zal daardoor verplicht zijn de mogelijkheid van verlenging van de grafrust te bieden. Deze bepaling kan er tevens toe dienen meer recht te doen aan andere dan milieuhygiënische functies van een graf, en nabestaanden formeel de mogelijkheid geven grafrechten te verlengen. Nu staat niet in alle gevallen vast, dat de mogelijkheid van verlenging van de grafrusttermijn aanwezig is. In de memorie van antwoord wordt op bladzijde 2 gesproken over het feit, dat in bepaalde gevallen rechten kunnen worden verlengd of de stoffelijke resten naar een ander graf kunnen worden gebracht. Uitgaande van de wenselijkheid van een gemiddeld langere grafrustduur dan tien jaar vanuit principiële overwegingen, meende dit lid dat de verlengingsmogelijkheid thans een te vrijblijvend karakter heeft. Ten slotte wees hij op een brief, gericht aan de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken, gedateerd 4 december 1989 van «De Terebinth» (brief nr Biza 89-496)¹. Deze stichting vraagt er de aandacht voor dat de belangen van de burgers, en met name nabestaanden, beter worden geregeld. Dit lid zou gaarne een reactie tegemoet zien op de suggesties

---

¹ Ter inzage bij het commissiebureau Bestuur van de Tweede Kamer.

om: begeleidingscommissies in te stellen; een prospectusplicht van de begraafplaatsen; vormvoorschriften voor en schriftelijke mededeling van grafuitgifte in de wet op te nemen, alsmede een betere regeling van de positie van hen die hebben gekozen voor een algemeen graf.
Dit lid onderstreepte deze stellingname.

De voorzitter van de commissie,
Hennekam

De griffier van de commissie,
Van der Windt